

panelið

við-
merkingar

Haldið mær til góðar

Panelgreinin hesaferð varð skrivað í sambandi við landsstevnuna hjá JAVNA — felagið evnaveikum at bata — men orsakað av, at bløðini vórðu rakt av prentaraverkfallinum, hevur ikki verið gjørligt at prenta greinina fyrr enn nú.

I dag:

Rókur Dalsgaard,
bileftirlitsmaður

Tað, ið her skal nertast eitt sindur við, er eitt evni, sum hevur verið ógvuliga litið viðgjørt í pressu okkara, eins og vit vanliga tala minst møgulegt um hetta. Vit eru jú eftirbátar á so mongum økjum, sum politikkararnir sjálvir plaga at taka til. Í grannalondum okkara verður hetta dagliga viðgjørt bæði í bløðum og útvarpi.

«Norðmaðurin» hevði nú um dagarnar telefonprát við lurtararnar, har hetta evni var viðgjørt á eins náttúrligan hátt, sum okkara útvarp í telefonpráti viðger vinstra vong hjá VB ella veðrið á Viðareiði. Ti biði eg tykkum halda mær til góða, at eg kortini ditti mær til.

Av og á hevur verið heitt á ein um at koma við nøkrum

hugleiðingum um tey evnaveiku. T.d. hvussu tað er at eiga tilik systkin, og hvussu tað var at vaksa upp saman við teimum. Lat tað beinanvegin verða sagt, at í okkara litla samfelag er hetta torført at greiða og gerst neyván, uttan at ein samtiðis kemur at ganga onkrum ov nær.

Sogan er annars skjótt søgd. Flestu okkara vistu í uppvøkstrinum so litið um hesi systkin okkara av tí sera einfaldu orsök, at tað einasta, samfelagið hevði at bjóða, var at senda hesar smáu landsmenn sínar av landinum, ofta fyrri ongantið at venda heimaftur.

Eg veit ikki, um onkur misskilir. Men tað var eitt ódilligt trýst, ið tá fyrri 20-árum síðani varð lagt á eitt húski við einum psykiskt brekaðum barni. Tað var ikki óvanligt at hoyra tankaleysar spurningar, sum t.d. »Hví dugir hon ikki at lesa, hví gongur hon ikki í skúla, ella hví fáa tit hana ikki niður?« Hetta verður bert nevnt sum dømi um, hvussu illa tey, ið ikki sjálvi høvdu hesar trupulleikar, evnaðu at skilja teir. Eisini kom tað fyrri, at búgvandi fólk — gestir í húsi, kundur læa at henni.

Ti skal tað her verða sagt, at tað var eitt so stórt trýst lagt á eitt tilíkt húsi, at eg, sjálvt um eg ikki skal bera í botufłaka fyrri tey, so tó skilji tey fólk, ið ikki vórðu ment at standa ímóti, men »avskrivadu« teir evnaveika barn.

Hin ikki ókenda rukkan á skipi varð nógv umrødd herfyri og viðgjørt í bløðum og útvarpi sum eitt serligt frybrigdi, og er tað kanska eisini fyrri summi. Men — fyrri ein, sum sjálvur er vaksin upp í einum vanligum føroyskum túni og kanska hevur verið eitt sindur til skips, kenst hetta ikki serliga gátuført. Man ikki onkur geva mær rætt, tá sagt verður, at teir, sum vegna tvørrandi evni — oftast andalig — vóru havdir til gjøldur undir neystunum, í haga, bø og báti, ofta vóru teir somu, sum gjørdust rúkkur á skipi. Hesin ósiður er vónandi burtur í dag. Hann tænar í hvussu er

framkomnari tjóð til lilan heiður.

Rithøvundar, bæði inn- og útlendskir, hava eisini av og á nýtt hetta evni, tíværri ofta negativt, fyrri at gera frásagnir sínar stuttligar. Men tibetur eru tað eisini teir, ið hava viðgjørt hetta evni positivt og revsandi. Eitt hitt besta dømi her hjá okkum sjálvum er Sverri Paturson, ið so meistarlíga viðger hetta í söguni um Abal.

Nú skal ikki bert tað ringa dragast fram. Tað vóru sanniliga eisini tey — og tey vóru í yvirtali — ið altíð vóru við tí góða orðinum og altíð fús við eini hjálpanði hond.

Á hesum stóði varð felagið »Javni« stovnað.

Uttan at skammrøsa nokrum, skal tað hvørki verða gloymt ella tagt burtur, at tað var Karin Joensen, sosialráðgevi, ið vaknaði upp til dáð og fekk okkum saman at stovna hetta felag. At vit, sum avvara teimum evnaveiku, ikki fyrri mongum árum síðani høvdu gjørt hetta sjálvi — ja, tað kann bert leggjast okkum sjálvum til last. Líknandi feløg hava jú mong ár á baki í grannalondum okkara.

Lat tað beinanvegin verða sagt, at hetta felag alt fyrri eitt fekk breiða undirtøku í fólkinum. Limatalið vaks skjótt. Tann figgarligi stuðulin bæði frá einstaklingum og feløgum hevur verið so dyggur, at felagið í dag hevur kunnað farið undir eitt so tungt tak sum at keypa egin hús, sum sanniliga eisini tørvur er á, tá vælvild hins almenna ikki røkkur.

Tíverri kann tað sama ikki sigast um tey, ið umboða almenningin t.v.s. bløðini og útvarpið (sum vit øll jú eiga). Hesi hava verið boðin við til hvørja árliga landsstevnu. Men áhugin hevur verið sera lítill. Tað er hugstoytt at ásanna, at bløð og útvarp hava gjørt munin meiri burtur úr einum »hundafelag« enn einum felag sum Javna. Bert einaferð veit eg, bløð og útvarp hava gjørt nakað munandi burtur úr sak teirra evnaveiku — men tá var tað eisini í Lions regi.

Seinastu árinu eru tibetur hend nógv framstig, ið vit eiga at fegnast um. Flestu av teim brekaðu kunnu nú verða verandi í Føroyum. Hetta er í sjálvum sær eitt framstig, tí sjálvt um tað ikki ber til at hava tey heima, er tað tó munin nærri at hava tey í Havn enn í Danmark.

Vónandi verður tað heldur ikki ov leingi, til vit kunnu fáa smærri heim spjadd út um landið, t.d. eitt í hvørji sýslu.

Í hesum døgum verður flutt inn í nýggjan stásiligan specialskúla, so her gongur eisini tann rætta vegin. Meðan vit her eru við Specialskúlan liggur tað nær at nevna tey vanligu heim í Havn, sum í skúlatíðini hava specialskúlubørn búgvandi. Talandi dømi eru um, at konan í húsnum mangan er teimum í móðurs stað. Somuleiðis leggur ein til merkis, hvussu væl teir bilstjórar, ið koyra børnini til og frá, duga at fara um tey.

Vit, sum avvara, eiga eftir evnum og foriminu at stuðla teimum, sum starvast innan fororgina, tað veri seg í skúlum, heimum ella á verkstøðum. Somuleiðis eiga vit at egga ungfolki til at søkja sær útbúgving innan hetta arbeiðsøki, tí uttan nógv og vælútbúgvið fólk kunnu vit ikki byggja upp eina tíðarhóskandi forsorg her á landi.

Í summum forum hevur gingist so væl, at hin brekaði aftan á loknað skúla- og læritið kann klára sjálvstöðugt arbeiði í samfelag okkara í hvussu er á summum arbeiðsplássum. Stóra tøkka eiga bæði tey, ið har starvast, og tey viðskiftarfolki, ið har koma, so væl tey evna at skilja hesa serstöðu. Kundu tilik arbeiðspláss verið øðrum til fyrmynd — tá var nógv vunnið.

Sum heild eiga vit at fegnast yvir tey framstig, ið gjørt eru, alt meðan vit royna at rætta skeivleikar og brek, ið enn finnast. Ti sjálvt um nógv er vunnið, eiga vit ongantið at gloyma okkara høvudsendamál og bjarta sjónarmið — javnrættindi teirra evnaveiku.

Ikki andsvar

Í oddagrein skrivur 14. september um ætlan landsstýrisins at flyta fiskimarkið út:

—Um so verður, at onkur framvegis fer at vevja fjarleiðirnar upp í tað orðaskiftið, sum helst kemur eftir avgerð landsstýrisins um fiskimarksflyting, so eigur tilíkt tos ikki at fáa andsvar, og eitt sameint fólk eigur at visa frá sær allar splitroyndir. Aftan fyrri avgerðina um útflyting fiskimarksis stendur eitt sameint fólk og eitt sigursviljandi fólk.

Torir ikki heimaftur

Sambært Dagblaðið er Jóhan Nielsen, prestur og fólkatingslimur, farin at ivast um, at hann kemur aftur til Føroya. Blaðið skrivur:

—Tað krevst munandi meiri av einum presti í Føroyum enn í Danmark. At skula siga við onkran, at sonurin, pápin ella beiggin er druknaður á havinum er eitt ómenniskjansliga tungt arbeiði, sigur Jóhan Nielsen í samrøðu við Ekstra Bladet. —Tað kundi annars verið vakurt og poetiskt at enda ringin í Føroyum. Men eg veit ikki, um eg tori.

Erlendur er fittur

Dimmalætting spyr í oddagrein, um Erlendur Paturson, formaður í markaðarnevnd tingsins, ikki er fittur:

—Einasta broytingin, sum er hend í sjómarsmáli Føroya, síðani oddamaðurin í fyrrverandi landsstýrinum, Atli Dam, býtti um samgongumenn úr Sambandinum og Sjálvstýrinum við Tjóðveldisflokkinn og Fólkaflokkinn er, at mótmæli fiskimanna í Føroyum ímóti, at norsk fiskifør í størri tali enn avtalað í tí av Erlendi Paturson eyknevnda »svikasáttmála« hava gjørt brot á henda sama sáttmála, er vorðin »niðurfyrsturs í marknaðarnevnd Erlends og ikki komin longur. Er hann ikki fittur, hann Erlendur?

Spurningarnir eiga at siga nakað

Trúgvur lurtari skrivur í 14. September:

—Hví ikki t.d. gjørt slíkar spurningar, sum siga fólk nakað, sum kunnu siga fólk meiri um heimlandið og um útlondini. Tað mátti borið til. Nær eitt skip er keypt o.s.fr.

Bó klingurin

700 reglur á Føroysk-Enskum/Enskum-Føroyskum er útkomin.

Fæst í bókabúðunum.

Kostnaður kr. 12.40.

Útgivið hevur Prentstovan.

Studningurin

fyrri rundan, krúvdan fisk við høvdi, avreiddur í Føroyum, er frá 1. juni 1976

16 oyru fyrri kg.

Lønjavningargrunnur Skippsfiskimanna